

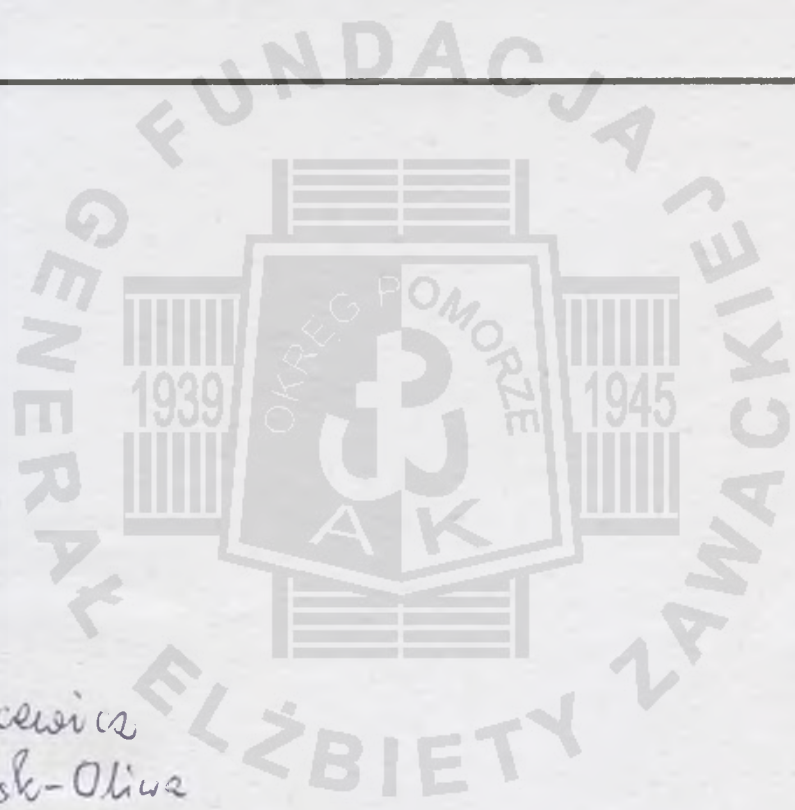
- poprzedni nr: 697/1365

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

13.05.2007

[Handwritten mark]

_____
_____
_____

bratanica
Eugenia Kuncewicz
80-373 Gdańsk-Oliwa

10 g m. 6

Trzew
part. AK
"Swierki"

+ Hanikowski Antoni
vel Hanikowski
ps. "Grom"

V A del. V

N: 697/1360 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Maniowski Antoni.....

T: A-697/1360 Pom.....

Tęsew part. AK „Świerli”.....

I./1. Relacja

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 3 s. 1-4

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

1) uzupełniająca relację k. 7 s. 1-9

2) z G. W. Szmydlerem k. 1 s. 1-2

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 23

VI. Fotografie brak

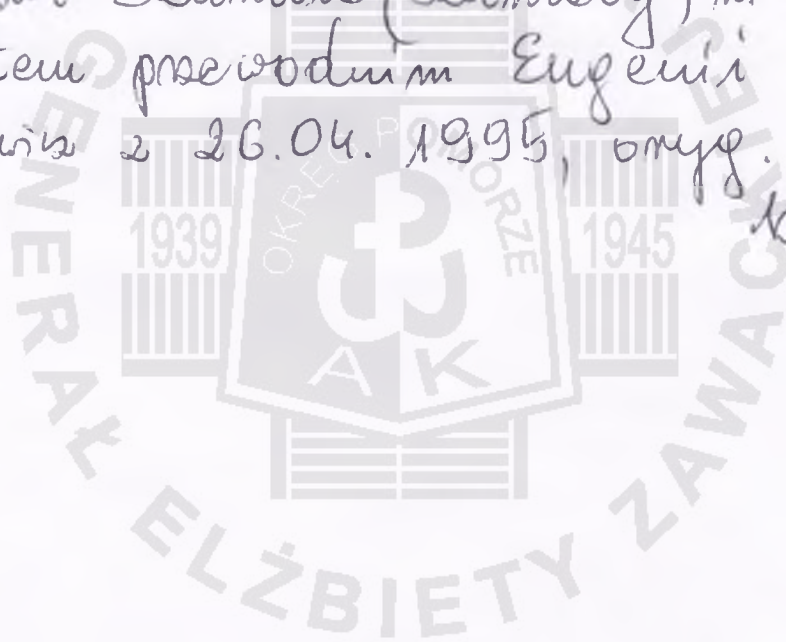
1/2. Dokumenty dotyczące reletora: Karkowskiego
Antonięgo:

1. Oświadczenie Henryka Szymonowicza
o medaniu V R kl. V Antoniemu
Karkowskiemu, Janowi Nikodemowi,
Józefowi Szumata (Szumaty), omyś.
mpis.

k. 1 s. 1-2

2. Oświadczenie J. W. Szejdera
z 1995 o medaniu V R kl. V
Antoniemu Karkowskiemu i
Józefowi Szumata (Szumaty) wraz
z listem przewodnim Eugenii
Kluncewis z 26.04.1995, omyś.
mpis.

k. 2 s. 3-4

Świadczenie
Ja - Henryk Szymanowicz świadomy odpowiedzialności
wprowadzenie wiary o błąd przez niedołęstwo z prawdy ewentualnie
zapewniam, że śp. plutonowy Antoni Mańkowski ps. "Grom"
pochodzący z Osicka był żołnierzem Legionów Partyzanckich
z 1. b. "Sierki" w Borach Tucholskich, dowodzonym przez
kapitana Alojzego Brackiego, "Grada".

Wyżej wymieniony poległ 8 maja 1944 roku w szpitalu nr. 72
pod Toruń, podczas odwetowych walk partyzanckich pro-
wadzonych od 3. do 9 maja 1944 r. przeciwko Niemcom pacy-
fikującym Bory Tucholskie. W związku z tym śp. Antoni
Mańkowski, "Grom" był ujęty na liście osób obywateli
Krajem Wolnych i sygnowany przez J. C. Luneta D. Nr
223/1 z dn. 24.12.1944 r. Ponadto nawiązuje do wzmianki
prof. Jana Szajdera, "Jasia-Dyba", który to na przełomie
czerwca/lipca 1944 r. był świadkiem wystrzału przez Komen-
danta Okręgu A. L. Pomorie - płk. Jona Pałubickiego, "Jonura"
zginie o przedstawione polegującego Antoniego Mańkowskiego
"Groma" do obywatela Krajem Wiktora Michłowi v. j. klasy
Świadczeń z następującymi:

W trakcie zimowej ofensywy sowieckiej - w końcu stycznia 1945 r.
po przedawaniu się przez grupę Komendanta A. L. "Sierki" do Bydgoszczy,
zatrzymaliśmy się w marcu 1945 r. z Komendantem Okręgu płk. J. Pałubickim,
"Jonurzem" na kwatery przy ul. Halla, 10 - II pło.
(punkt ten jest wymieniony w aktach śledczych WUBP związanych
z oskarżeniem 37 członków Komendy Okręgu Pomorie) i wówczas
wspólnie złożyliśmy raport o przebiegu ostatnich zimowych po-
tychach partyzanckich - jednorazowe desygnując do obywatela
3 poległych partyzantów za bolszewicki opór przypisanym oficerom
Krajem i tymi tj.

Antonia Mańkowskiego "Groma" z Osicka zmarł 8.V.1944 r.

- Józef Kumary, "Domida" z Osicka zmarł 8.V.1944 r.

- Jona Włodarka "Jurego" z Nowego Konia zmarł 30.XII.1944 r.

Mając na uwadze swoje wewnętrzne przekonanie odnośnie
"Groma" - Komendant Okręgu płk. Jona Pałubicki, przyjął

nowa demagogia iwalki. Niestety wkrótce następni stali-
nawscy. Wierutowski został obrotaj polityczny i weteran wobec
oficerów A.H. szczególnie represjonowanych. W czerwcu 1945 roku
kpt. Alojzy Druśka, dyplomista został aresztowany i po wymyślonej
w imieniu - stracony 17. IX 1946 w Wronkach, natomiast ja
oskarżony z art 86. U.S.W.P. podległom karze 3 miesięcy i ostateczny ukry-
waniem się pod przybrany numeriski, Józef Czarnowskiński szedł
do podziemnej amnestii 1954r. Następnie 34 członków Komandy
Okręgu Pomorskiego szedł do przyjmowania sztabu - w sierpniu 45 r.

W tych warunkach rezerwa osłabła - ale zachowanie boynie
wzrostu wstąpił z konieczności emisjonowe (spalone) listy osób
uwolnionych i odznaczonych Wyrzucił Witold Mikitor oraz
Wojciech Golecki. Też członkowi sztabu okręgu starają się tragicz-
nie - dzisiaj mało z nich już nie żyje. Jedyni żyjący są przy-
sługiwymi wydawcami to prof Jan Świątek i ja. Z powyższych faktów
wiadomo mi stąd, że wystąpił od marca 1940 r pod ps Marek
pamięć konspiracyjną. W 1943/44 od zarobku garnizonu
i członka oddziału Inspektoratu Bydgoszczy, potem Podolska
szedł do sztabu Komandy Okręgu. W sierpniu 44 r po dokonaniu
rozi w sztabie Komandy Okręgu Józef Czarnowskiński zastąpił
skierowany na stanowisko z-pcy - od-g Komandosów Paraszotystów
A.H. Świątek.

Niemieckie świadomości sztabu na rycerze Poni Eugenii
Krawcowej - zmiennocie; pomyśl. Dobrowolników 10 dy/m 6 - 80-343
w chłonięciu Dławi dla sztabu sp. sztabu Markowskiego, Grom "Jest
wujem a Ona Jedyna krewna - sukcesorka nie tylko wyjechała
przynajmniej ożycia odzyskania o których mowa. - a historyczny
jubileusz 50-letni istnienia Armii Krajowej jest to też najlepsza
okazja. Wreszcie przynajmniej w polskim kol. por.
Honorowy Szymonowicz Marek "Lepiej niż się sławie
osobistym Nr 264 3110 wydany 16 IX 1963 r przez J.M.M.D Bydgoszcz
i ponownie w wydawnictwie. Urzęd. Spraw Komendantów i sztabu
Reprezentacji Nr 218098 z dn 03. 03. 1993 r a tablicy leżymy
Sztabu Szeregu Łomicy Armii Krajowej nr 005206 z dn 04-04
1991 r

Światowy Związek
Żołnierzy Armii Krajowej
OKRĘG BYDGOSZCZ
POMORSKIE
Kolo Środowiskowe

Prezes Kola
Franciszek Mazysak

Bydgoszcz, dnia 9 Sierpnia 1995 roku.

4

O ś w i a d c z e n i e

Ja Jan Władysław Sznajder, świadomy odpowiedzialności za wprowadzanie władzy w błąd za niezgodne z prawdą zeznanie, zapewniam, iż śp plutonowy Antoni Mańkowski /ps. "Grom"/, pochodzący z Osieka, był żołnierzem oddziału partyzanckiego AK - "Świerki-101" w Borach Tucholskich, dowodzonym przez kpt Alojzego Bruskiego /ps "Grab"/.

W/w poległ 8 maja 1944 roku w zagajniku nr 72, pod Starą Hutą, podczas odwetowych walk partyzanckich, prowadzonych od 3 do 9 maja 1944 roku, przeciwko Niemcom, pacyfikującym Bory Tucholskie. W związku z tym śp Antoni Mańkowski - "Grom" był ujęty na liście osób odznaczonych Krzyżem Walecznych, w sygnowanym przez Pomorską komendę Okręgu /"Luneta" - l.dz. 223/I z dn. 24.12.1944 r./.

Ponadto na przełomie czerwca/lipca, w czasie wizytacji oddziału partyzanckiego AK - "Jedliny-102" przez Komendanta Pomorskiego Okręgu Armii Krajowej - płk. Jana Pałubickiego /ps "Janusz", "Jurand", "Gradus", "Piorun"/, byłem świadkiem polecenia: - o przedstawienie poległych 8 maja 1944 r.: Antoniego Mańkowskiego - "Groma" i Józefa Szumały - "Daniela" /obaj z Osieka/, - do odznaczenia Krzyżami Orderu Virtuti Militari V-tej klasy.

Płk. Jan Pałubicki polecenie to skierował do towarzyszących w inspekcji: porucznika Aleksandra Schulza-Choraszewskiego /ps. "Michał" - "Maciej"/, k-dta Podokręgu Północno-Zachodniego /krypt. "Jary"/ i kapitana Stefana Gussa /ps. "Dan"/ - k-dta Inspektoratu Chojnicko-Tczewskiego, organizatora zgrupowania partyzanckiego "Cisy-100" - "Bory" /OP - "Świerki-101", OP - "Jedliny-102", OP - "Szyszki-103"/.

Wkrótce, po zajęciu Pomorza przez Armię Czerwoną, nastąpił stalinowsko-bierutowski terror polityczny tych terenów, zwłaszcza wobec oficerów i żołnierzy AK, szczególnie represjonowanych.

W ~~lutym~~ /15/ 1945 roku, mnie wraz z oddz. part. AK "Jedliny-102", którego byłem dowódcą, NKWD - aresztowało, internowało i deportowało do ZSRR. Po pobyciu w więzieniach i łagrach /Zach. Syb. i Ural/ oraz po powrocie do Polski i umieszczeniu przez UBP w obozie pracy w Jaworznie na G.Śl., zwolniono nas 24 czerwca 1946 roku.

W czerwcu 1945 roku aresztowano kapitana Alojzego Bruskiego - "Graba" i po rocznym pobyciu w więzieniach - stracono 17.09.1946 roku we Wronkach. Jego zastępcę porucznika Henryka Szymanowicza - "Marek" oskarżono z art. 86 KKWP, podlegał karze śmierci i dlatego się ukrywał pod przybranym nazwiskiem, aż do październikowej amnestii w 1957 roku.

Aresztowania 37 członków Komendy Okręgu Pomorze Armii Krajowej trwały aż do pojmania sztabu, - w sierpniu 1945 roku.

W tych warunkach stałego zagrożenia, w celu zachowania bezpieczeństwa, zniszczono listy osób awansowanych i odznaczonych KO-VM i KW. Losy sztabu Okręgu Pomorskiego Armii Krajowej i żołnierzy się okazały tragiczne, dzisiaj nikt z nich już nie żyje. Jedynymi świadkami powyższych wydarzeń to porucznik Henryk Szymanowicz i ja.

O powyższych faktach wiadomo mi stąd, iż występując pod pseudonimami: "Jaś", "Dąb", pełniłem służbę konspiracyjną od stycznia 1940 roku w SZP-ZWZ-AK w rejonie janowieckim, obwodu żnińskiego, inspektoratu gnieźnieńskiego /później - insp. pałuckiego/. W lutym 1944 roku, rozkazem Komendanta Okręgu płk. Jana Pałubickiego, skierowano mnie na stanowisko d-cy oddz. part AK "Jedliny-102".

Niniejsze oświadczenie składam na prośbę Pani Eugenii Kuncewicz zam. przy ul Dąbrowszczaków 10 G/m 6, w Gdańsku-Oliwie /80-373/.

Własnoręczność podpisu kol.por. Jana-Władysława Sznajdera - "Jasia-Dęba", legitym. się DO DB 0865345 wyd. Nacz. M-G Niemodlin 23.02.1987, Złoty Krzyż /s Kombat. i Os. Represj. Nr 106167, leg. SZŻAK nr 054812 Nr ewid. 19052801699. S t w i e r d z a m:

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
Zarząd Oddziału w Opolu
45-056 Opole
PL Teatralny 13, pok. 238
Opole, ul. do 04.951

Jan-Władysław Sznajder
mgr Leokadia Buktał

IV/1. Korespondencja z Fundacją
i innymi kupcami, celem relacji Kaulkowskiego
Antoniiego.

1. Pismo E. Huncewicz do T. Jasnow-
skiego z 12.11.1993 w sprawie
działalności A. Kaulkowskiego i
własnej, mpis oryg. k. 1 s. 1

2. Korespondencja z Fundacją
w sprawie Vt elle A. Kaulkowskiego;
pisma z 3.08.1994, 15.10.1994, 7.11.1994,
30.04.1995, 5.06.1995, 31.07.1995,
mpis. k. 6 s. 2-9

Gdańsk dnia 12.XI. 1993 r

Eugenia Kuncewicz
Gdańsk-Oliwa 80-373

Wpłynęło dnia 15.11.93
15.11.1993

telefon 33-24-57

*Pr. reżyżer
Antoni Mańkowski
Mięso 22.11.93*

414
Szanowny Panie Redaktorze !

Gdańsk
ul. Targ Drzewna 3/7

Dziennik Bałtycki Pan Jaszowski

Dot; artykułu pt. Alojzy Bruski partyzant z Borów Tucholskich.

Jak wynika z Pańskiego artykułu wspomina Pan o likwidacji oddziałów partyzantckich pod Osiem przez Jagdkomando z Osia i Osieka w dniu 8 maja 1944 roku. Jestem jedyną żyjącą osobą właśnie z tej rodziny i dlatego bardzo zainteresowana tym faktem. Tam właśnie zginął od kul niemieckiej zmotoryzowanej policji mój wujek Antoni Mańkowski mieszkaniec Osieka.

Cała nasza rodzina wspomagała partyzantów wspomnę tutaj wujka Mańkowskiego Jakuba oraz jego żonę Mariannę /którzy za wspomaganie partyzantów zostali osadzeni w obozie Stuthof /ciocia zginęła na statku na morzu który niemcy opuścili i jest pochowana w Danii/ wujek już nie żyje. Matki brat Franciszek Mańkowski oraz jego żona Maria również osadzeni w Stuthofie przeżyli obóz ale już nie żyją. Obydwaj byli członkami Gryf AK.

Ja natomiast jestem bardzo zainteresowana ewentualnie żyjącymi partyzantami z tamtego okresu, gdyż znane mi osoby z tamt. okresu aktualnie już nie żyją, zginęły.

Aktualnie poszukuję osób, które mogły by mi poświadczyć moje kontakty i spotkania z osobami które przebywały razem z moim wujem Antonim Mańkowskim na terenie Borów Tucholskich. Doczęstych spotkań dochodziło między nami na terenie znanym tamtejszym mieszkańcom np. w Czerwonej Wodzie w Białych Błotach tam robiliśmy zdjęcia, które to filmy zabrali nam partyzanci które niestety zaginęły. Najczęstsze spotkania odbywały się na trasie leśnej drogi do Starej Jani-las tzw. Wypalony oraz w pobliżu leśnictwa Komorze i innych.

Ja jako dziecko w wieku szkolnym uczęszczałam do szkoły podstawowej w których to mieściło się "Jagdkomando" Osiek i powierzono mi obserwacje właśnie tego komanda. Moim obowiązkiem było liczenie samochodów, motorów wszelkie ruchy takie jak czyszczenie broni naprawa sprzętu lub ranne zbiórki w klasach, przyjazdy innych itp.

Dane te codziennie przekazywałam wujowi Jakubowi, który przekazywał je do skrytki, która mieściła się w stogu chrustu na skraju lasu gdzie stał ich dom i zabudowania gospodarskie, tam również był punkt odbioru chleba i potrzebnych im różnych rzeczy.

Nazwisk partyzantów nie znam nie znam nawet ich pseudonimów, a to dlatego żeby w razie wpadki nie "sypać" pod groźbą tortur ale może mnie pamiętają jako małą dziewczynę o imieniu Genia Mańkowska.

Znani mi osobiście partyzanci to Hubert Bukowski, Leon Kuzimski, Wykrzyk, oraz ze Suchobrzeznicy Bobkowski /uszkodzoną szczęką/

W oparciu o powyższe zapytuję uprzejmie czy mógł by mnie Pan skontaktować z kimś z oddziałów z tamtego okresu. W tym celu, dla ułatwienia sprawy załączam zdjęcie zastrzelonego wówczas Antoniego Mańkowskiego mojego wujka.

Łączę wyrazy szacunku

Eugenia Kuncewicz 9

FUNDACJA
„Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej”
ul. Piekary 49, tel. 271-86
87-100 TORUŃ

Toruń, 1994.08.03

Ldz. 625/A/94

Pani
Eugenia Kuncewicz

80-373 Gdańsk

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na Pani prośbę informujemy, że śp. Antoni Mańkowski miał pseudonim "Grom". Informacje opieramy na opracowaniu Jana Sznajdera "Jedliny - 102", str. 66, *zbiory Biblioteki Fundacji* / Bliższych danych można uzyskać od p. Jana Sznajdera /adres: 46-097 Tułowice, ul. Kościuszki 1/5 - woj. Opolskie/

Z poważaniem

/mgr Hanna Marcinkowska/
Kierowniczka Archiwum

ΣΣ

07.10.94

816/A/94

Wielce Szanowna Pani
 Doc.dr.hab.
 Elżbieta Zawacka
 Fundacja Archiwum A.K.
 T o r u ń 87-100
 =====
 ul.Piekary 49

Niniejszym zwracam się do Szanownej Pani w następującej sprawie - jestem jedyną, najbliższą krewną śp. podoficera 62 pp-15Dp. Antoniego Mańkowskiego/ps."Grom" / i zbierając materiały dot. jego działalności partyzantckiej m.i. otrzymując adres z tamt. Fundacji AK dowiedziałam się od por."JaśeDąb Jana Władysława Sznajdera dowódcy AK "Jedliny" 102 , że wujek został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Orderu Virtuti Militari V Kl. W/w w tej sprawie był świadkiem rozmów i poleceń Komendanta Okręgu Pom.AK. płk.Jana Pałubickiego oraz kpt.Aleksandra Schulza.

Jako jedyna z pośród żyjących krewnych /jestem siostrzenicą jego siostry Anny Mańkowskiej/ chciała bym wejść w posiadanie tego zaszczytnego odznaczenia.Nadmieniam, że zbieram materiały w celu napisania jego biogramu dla tamt.Fundacji AK.

Wujek był stanu wolnego i żadnych spadkobierców po nim nie ma, wobec powyższego zapytuję czy wspomiane odznaczenie mogła bym otrzymać?

Wyjaśniam dodatkowo, że w czasie okupacji niemieckiej gdy wujek ukrywał się w Borach Tucholskich ja mieszkalam w Osieku u jego rodziców i uczęszczałam do szkoły niemieckiej w Osieku w której mieściło się Jagdkomando i moim zadaniem była ciągła obserwacja wszelkich ich ruchów.Wykorzystywana byłam do przenoszenia różnych wiadomości i poleceń oraz często spotykałam się w lasach tak z wujkiem jak i innymi partyzantami których nie znałam.Znani mi osobiście Bukowski "Sójka" Wykrzyk "Burza" Kuzimski "Wicher" nie żyją.Śmierć wujka bardzo wszyscy przeżywalismy i nawet ten żal musieliśmy ukrywać przed otoczeniem,bardzo żałuję że żadne z jego rodzeństwa nie doczekało wolnej Polski.Jestem w posiadaniu oryginału dowodu osobistego wujka,który jeśli to konieczne mogę przesłać.Prof.Krzyżanowski powiadomił mnie, że tylko Pani może jako członek Kapituły tą sprawę pozytywnie załatwić.

Dane personalne wujka partyzanta oddziału AK "Swierki" urodził się dnia 1 marca 1914 roku w miejscowości Wycińki gmina Osiek/k Skórcza powiatu starogardzkiego z rodzicó^w Antoniego i Anny z domu matka Wejrowska.

Za pozytywne załatwienie sprawy lub w wypadku jeśli taka możliwość nie istnieje z góry dziękuję lub proszę o wiadomość.

Z poważaniem

Eugenia Kuncewicz
Eugenia Kuncewicz

Gdańsk-Oliwa 80-373

Toruń, 1994.11.07

Lds. 805 /A/94

Pani
Eugenia Kuncowicz

80-373 Gdańsk - Oliwa

Szanowna Droga Pani,

W odpowiedzi na Pani list z 17.X.94 za który bardzo dziękuję, informuję:

W zbiorach Archiwum naszego nie ma niestety potwierdzenia odświadczenia por. Jana Sznajdera, jakoby Pani Wuj został odznaczony wysokim orderem VM. Posiadamy niestety tylko szczątki dokumentów w sprawach odznaczeń i awansów /sprawdzone ponownie ich zawartość dla odnalezienia odznaczenia Pani Wuja/.

Proszę zwrócić się ponownie do por. Sznajdera, aby napisał w tej sprawie oświadczenie

- a/ z podaniem wszystkich informacji o służbie Pani Wuja
- b/ z dokładnym stwierdzeniem z datą i szczegółami owej rozmowy.

Panią wciągnęłam do kartoteki zaplecza partyzantki w Osieku. Prosimy o bardzo szczegółową relację oddzielnie dla Pani Wuja i oddzielnie dla Siebie wg załączonego kwestionariusza i także oddzielnie projekt biogramu Wuja do 2 części "Słownika Konspiracji Pomorskiej".

Z wyrazami szacunku i serdeczne
pозdrowienia

ΣΣ

Gdańsk dnia 20 kwietnia 1995 roku

25.04.95

589/17/95

Fundacja
Archiwum Pomorskie
Armii Krajowej
T o r u ń 87-100
=====
ul. Garbary 2

Dot; tamt.pisma l.dz.895/A/94 z dnia 11.07.94
=====

Zgodnie z otrzymanym pismem z Archiwum AK zaczęłam zabiegać o dokumentację związaną z pośmiertnym odznaczeniem mojego śp. wuja/brata rodzzonego mojej śp. matki Anny / Antoniego Mańkowskiego "Grom" urodz. dnia 1 marca 1914 we wsi Wycinki gmina Osiek powiat Starogard-Gd. poległ w czasie walk odwetowych partyzantów z Niemcami w zagajniku nr.72 pod Starą Hutą dnia 8.maja 1944 roku w Borach Tucholskich.Należał do Oddziału AK Swierki dowodzonego przez kapitana Bruskiego"Graba".

W/g załączonych oświadczeń porucznika Henryka Szymanowicza ps."Marek" oraz porucznika Jana Władysława Sznajdera wujek był na liście desygnowanych do odznaczeń Krzyżem Walecznych /lista ta ma się znajdować jako KO Luneta l.dz.223/1 z dnia 24.12.1944 w zbiorze Kombatantów oraz był również na liście do odznaczenia Krzyżem Virtuti Militari V kl. Jak wynika z oświadczenia por."Marka" po aresztowaniu kapitana "Graba" oraz likwidacji Sztabu w Bydgoszczy dokumenty te zostały zniszczone.

Uważam, że oświadczenie w/w partyzantów są wiarygodne i mogą być podstawą do przyznania tego wysokiego Odznaczenia którego nikt inny już nie odbierze gdyż rodzeństwo nie żyje a "Grom" zginął jako osoba samotna-kawaler.

Bardzo mi zależy żeby ten Krzyż był dla mnie jako nagroda za lata grozy, strachu i poniewierki/kiedy wyrzucano mnie w nocy z łóżka ciągnąc za warkocze szukając bandytów/.Bardzo byłam związana emocjonalnie ze śp.wujkiem, gdyż mieszkałam u jego rodziców i często się z nim spotykałam przez kilka lat jego ukrywania się w Borach Tucholskich.Jako kilkunastoletnia dziewczynka nie zwracałam na siebie uwagi żandarmów nawet gdy często chodziłam w stronę lasu.

W oparciu o przesłane oświadczenia jeszcze żyjących partyzantów "Marka" i "Jasia Dęba" bardzo proszę o pozytywne i przychylne dla mnie załatwienie sprawy w 51 rocznicę jego bohaterskiej śmierci.

Wkrótce prześlę biogram "Groma" mam trudności z ustaleniem miejsca z którego został zabrany do niewoli niemieckiej i wysłany do Rzeszy na roboty/ mam zdjęcie jak pracuje przy wykopkach ziemniaków/.

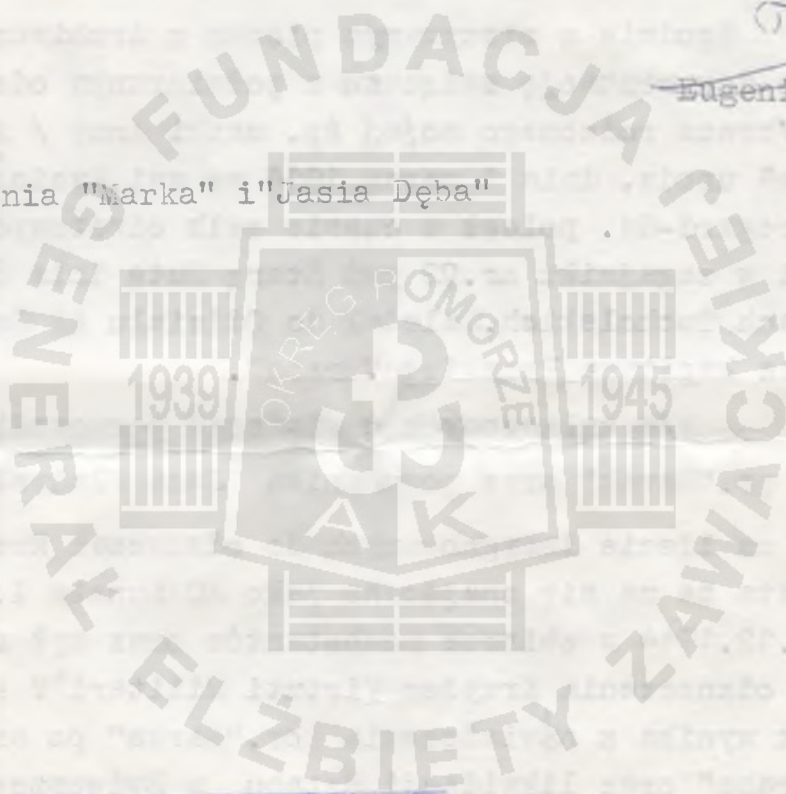
Był podoficerem 62 pp-15 DP i nie wiem gdzie mógł zostać rozbrojony jego pułk co należy w takim wypadku podać do biogramu., który opracowuję wspólnie z por. "Markiem".

Serdeczne pozdrowienia przesyła siostrzenica "Groma"

Eugenia Kuncewicz

zał. 2

Oświadczenia "Marka" i "Jasia Dęba"

	Imię i nazwisko	Data zatwierdzenia
Prez.		
I Prezes		
II Prezes		
Sekretarz		

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2 tel. 271 85
87-100 TORUŃ

W. Garbary 2

Toruń, 1995.06.05

Ldz. 730/A/95

Pani
Eugenia Kuncewicz

80-373 Gdańsk-Oliwa

Sza/nowna Pani,

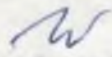
Serdecznie dziękujemy za przesłane oświadczenia, które wzbogacą zbiory naszej Fundacji i być może będą przydatne w wyjaśnieniach, sprawy, która Panią interesuje.

Fakt posiadania przez Antoniego Mańkowskiego ps. Grom krzyża Virtuti Militari można sprawdzić w Kapitułe VM, która mieści się w Warszawie przy Kancelarii Prezydenta RP.

Weryfikacja już została zamknięta, lista desygnowanych do VM nie jest równoznaczna z nadaniem, którego dokonuje upoważniony do tego dowódca.

Samo odznaczenie nie jest działające i ewentualne uhonorowanie nim Pani Wujka nie stanowi żadnej podstawy do przysznania go Pani.

Z poważaniem

/prof. Andrzej Tomczak/

FUNDACJA
Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 271 22 22
87-100 TORUŃ

L dr 837/195

Toruń, dn. 31.07.1995r.

Ss. Pani

Eugenia Kucowicz

80- 373 Gdańsk-Oliwa

Szanowna Pani,

w korespondencji z Fundacją wspominała Pani, że posiada bardziej szczegółowe informacje o życiu Pani Wujka, Antoniego Mańkowskiego ps. Grom. W związku z postępującymi pracami nad drugim tomem "Słownika konspiracji pomorskiej" na pewno okazałyby się one przydatne; zwłaszcza brak w naszych zbiorach danych o Jego losach przedwojennych, ale i działalność okupacyjna także jest mało znana. Być może Pani sama zechciałaby napisać biogram A. Mańkowskiego. W tym przypadku konieczne byłoby skorzystanie z zaleceń metodycznych podanych w 1 części w/w Słownika, s. 268.

Bardzo zależy nam na powiększeniu zbiorów Archiwum i na życzliwej współpracy, do której Szanowną Panią serdecznie zapraszamy.

mgr Jolanta Jakubowska
Jolanta Jakubowska
dokumentalistka

IV/2. Korespondencja z F. W. Szusjderem:
dot. odnawienia Makowskiego Antoniego:

1. List do Eugenii Glunczewicz z
7. 12. 1994 w sprawie Orderu V Kl
dla Antoniego Makowskiego
złp. kruszop. oryg.

k. 1 5. 1-2

Tulowice, dnia 7.12.94.

Szanowna Droga Pani!

W odpowiedzi na Pani list z 12 listopada b.r., za który bardzo dziękuję i równocześnie przepraszam za nieco spóźnioną odpowiedź, informuję:

W okresie między: maj-czerwiec-lipiec 1944 roku, oddział part. AK „Jedliny-102” obóz w Borach Tucholskich niedaleko wsi Biała, w rejonie „Bazno Grybna”. W tym czasie, przez kilka tygodni przeprowadził inspekcję zgromadzenia partyzanckiego AK w Borach Tucholskich „Cisy-100”, „Bory” (w tym oddz. „Jedliny-102”) - komendant Okręgu Pomorskiego Armii Krajowej (kr. „Pomnik”, „Tartak”, „Reich”, „Lemota”) ptk. Jan Patubicki (ps. „Gradius”, „Grom”, „Janina”, „Piorun”) - w asyście k-dta Podokręgu Bydgoskiego (a od sierpnia 1944 roku k-dta Podokr. Pu-Zach. kr. „Jary”, Bydgosko-Gdańskiego) por. Aleksandra Schulza (ps. „Michał”, „Maciej”) oraz organizatora oddziałów partyzanckich AK. por. U.W. (b. pseudonim) Stefana Jusza (ps. „Dan”). W tym obozie pod Białą, w 15 osób i ja (Jan-Władysław Szejder - ps. „Dob”) a więc w czwórce kwateryeliskim w naszej ziemiance. Ustawiłem wiele rozmów, które wprowadziły mnie w niektóre arkana pomorskiej konspiracji. M.in. byłem świadkiem życzenia ptk. „Janina” - o prostym i miernym odsuśnięciu „Groma” (Antoniego Mańkowskiego) i „Daniela” (Józefa Szumęty) - Knyriem Orderu Virtuti Militari, za walki odwetowe oddz. part. AK

„Świerki-101” z przeważającymi siłami nieple pool
 Dzielą Górą i Starą Hutą (pod dyktandami), gdzie 8 maja
 obaj polegli. Czy d-ce O.P. „Świerki-101” por. Alojzy Bruski
 (ps. „Grab”) to polecenie wykonał, nie wiem! Pamiętam
 tylko, że w późniejszych ^{Kontakcie i} rozmowach moich z „Grabem”,
 ten temat poruszyliśmy, w których niejednokrotnie wyre-
 ias wolę przedstawienia m.in. „Groma” i „Daniela” do tego
 ramy i wyrokowego odroczenia. Niestety „Grab” już nie
 żyje (zamordowany w 1946 roku przez UBP we Wrocławiu), ale
 jeszcze żyje jego zastępca por. „Marek” (mgr Henryk Szyma-
 nowicz, ul. Koneliniska 16/204, 85-714 Bydgoszcz, tel.: 42-36-39).
 Może coś na ten temat panie?!

Nie żyjący już b. szef sztabu „Lunety” ptk. Józef Chyliński,
 swojego czasu przesłał do Ur. ds. Kombat. w Wernawie listy z za-
 daniem odroczeń: K.O.V.M i K.W. Na liście nadanych dla Po-
 mone odroczeń „V.M” (pismo: K.O. Luneta, L.dz. 225/I Dn. 1.I.1945r.
 rok. nr L.dz 732/272 BPI z dn. 27.07.1944, dot. uch. K.O.V.M.) - „Groma” i
 „Daniela” prawdopodobnie nie wyznegowano. Należałoby to
 sprawdzić! Natomiast w/w zapewno ujęto na liście nadanych
 Kniży Walecznych (p-o K.O. Luneta L.dz. 223/I Dn. 24.12.1944 - rok. nr
 732/276 BPI - K.G. nr 101/BP z dn. 21.07.1943, uch. z dn. 24.12.1944 - K.W.)

Oczywiście stwierdzenie tej treści w powyższej sprawie
 jestem każdej chwili gotów spowiedzieć. Niezależnie, pragnę podjąć
 skontaktować się jeszcze z „Markiem”.

Przy tej okazji złączam serdeczne życzenia świąteczne i
 noworoczne. Łzy wyrażają nasz stan z miłą podziękowaniem -
 Jan - Witold Szwajder

T:oc: 697/1360 Pom.

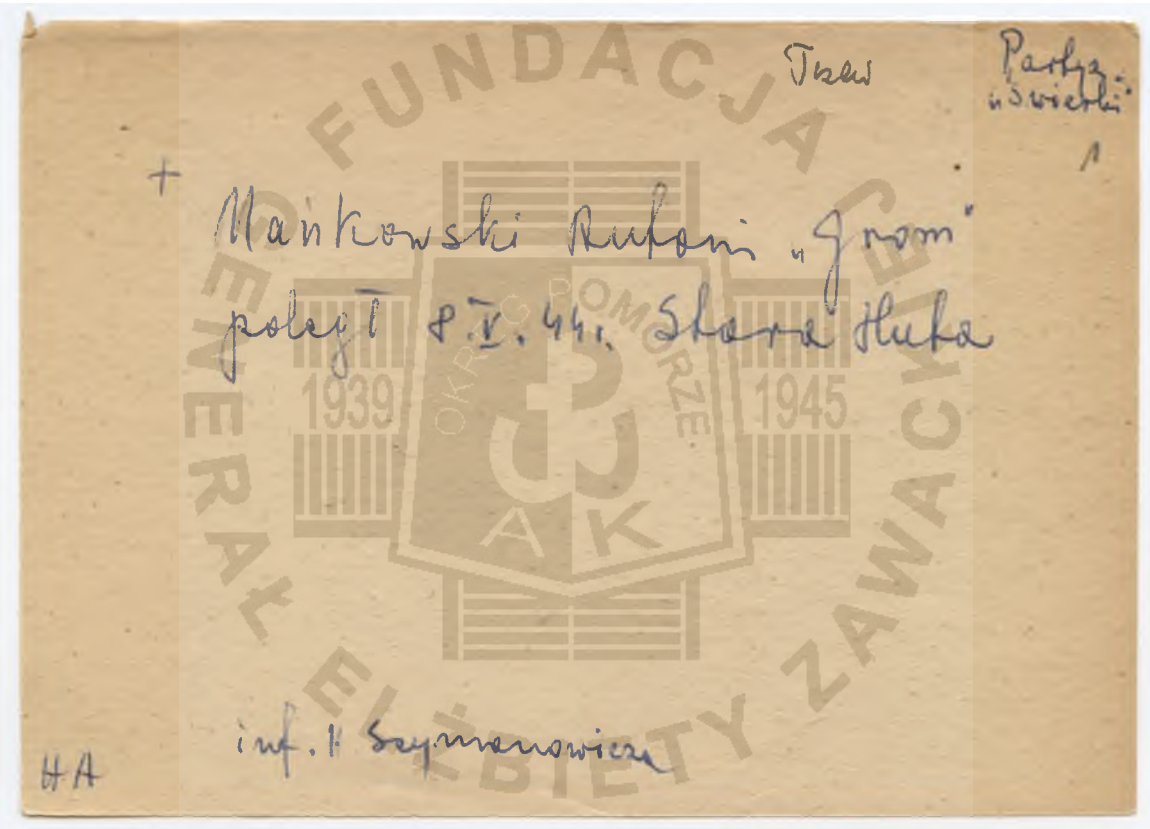
Teser

Wankowski Antoni

V. Karty informacyjne

k. 23

e

+ Marikowski Antoni "Grom"
zob. biogram Bonkowski Huberta

Stawogard
Part. PK

2

Bonkowski trafiał w paź VII 1942 w kompleksie Mięsa
Grabowiec - Długosiel, do kulinarskiej grupy PK
Marikowskiego, podof. WP. Grupa ta w 1943 r.
szła do "Świerka" Grabów 1945
Grom poległ dnia 8 V 1944 r. w ry. Dębica
Opier. zastępca go Bonkowski "Sajka"

52 '93

Swinki. Part PPK
zapiski Osiek

Manikowski Antoni ps Grom

Ant Krowny, mostownic (siostry Army Manikowskiej)

Eugeniusz Kunczewicz

80 373 Gdańsk - Oliwa, Dąbrówna 10 m 6

podof. 62 pp 15 DP, stem exp. wrolem

wy jakoby Sznajder, Grom" został poinformowany
odrzucenemu kryzys VM

(Sznajder był podobno świadkiem rozmowy
w tej sprawie między Patubichim i Sienkiewiczem)

4

Mam'ko wki, Antoni "Grom" "Dami" Part-176
Sierbi
5
Eugenia Kuncerowa z Głowna
krewna Mam'kowi zwróciła się 16 XII 94
do H. Szymonowicza o posmiertne odszkodowanie
szymonowicz nie skłonił się za Bo-
braterskiej Sumy, ale nic więcej; wie, że
był przez "Quabi" derygowany na KW
a potem nędy na liście 27 grudnia 2004
odszkodował KW Ldz 223 [I] z dn 29 XII 94
Potem dre to także Jan Szymonowicz, który ma być
miał o V M jakoby poręczonym przez "famose"

82 '95

MANKOWSKI Antoni ps. "Grom "

urodz.

bez stopnia

d-ca drużyny partyz.

Krzyż Walecznych

Wykaz odznaczeń "Jary" - Michała

Post

6

plut.⁺ Mańkowski Antoni
ps. 'Grom'

Tisew

p. antyp.
17/12
Jedyny

W.P. 18139

konspiraq.

Mańkowski: plut. / : ~~XXXX~~ : p.2. : Grom: 62 pp: A. Pom: OP "Jed- : : Był przedst. do
Antoni : plut. / : ~~XXXX~~ : Grom: 15 DP: 62pp : liny-102" d-a : : pośmiertnego od
: /15.07.1944/ Rozkaz k-dta KOPom. AK: płk. Jana Pałubickiego +znacz. KOVM-Vkl.

Rozkazem K.O. Pomorski z dn. 1.01.1945r.
nadano z dn. 1.01.1945r. Orderu
Wirtuti Militari V kl; Wykaz z rozkazu
K.O.A.K. Pom. wyzb. "Lubetko" [4:1]
J: M-47/656 Szwejder Jan (K.O.)
cz. IV / 2 str. 3

Wz. 11 100

MANIKOWSKI ANTONI
ps. "GROM"

PART.

8

Łob. 4. Stefan Gruss, M-46, V, s. 2

x1/95

Partyzantka

9

Manikowski Antoni „Grom”

partyzant z grupowania pow. „Świechi”, poległ
przy wydobyciu się z okoliczności pod Doboszą, 9 maja
(10 maja 1949)

„Biogr. Bruski Horyzonty”

Mom'kocski Antoni
"Grom"

Pomone
2W2-AK

- Ołowocę Odobriem Partyzanckiego
w dwudziestu w ścież. OP - Bory, opier-
cego w Inspektoracie Bydgoskim. 10

B. Chrzanowski, "Konspiracja ...", str. 25
K. Wojt/VI.94.

Maniowski Antoni ^{Pom. - Chojnice,}
ps. "Grom" AK 11

partyzant oddziału AK "Sajli",
poległ 2.05. 1944r pod Dębowa Góra

H. Szymonowicz, Spełnił żołnierski
obowiązek, Pomierania,
z. 4/1987, s. 21.

PO-94

Starogard
1888.

12

Mankowski Antoni ("Grom") robotnik
z Orzicha, partygant w szeregach AK, por. "Groma"
Lpina i inale w szeregach AK w 1944 r.
w m. Stara Kuta, por. Starogard.

Lichanowski, str 189

Brny Tuchotkio
"Gruff Pomociki"

13

Murkowski
czytel Antoni Murkowski z Osicka,

był u oddziału, który został zastawiony
wraz z "Jagdkommando" w regionie starej kuty
i zboru.

T. Jusowski, Dom nas jericum. Foltz. 22-31.XI.1939.

11/21/39

PART.

MAŃKOWSKI ANTONI
ps. "GROM"

D-ca oddziału partyzanckiego przesyłanego
do "Świerków", Zginął 11 maja 1944r.

AK na Pomorzu, s. 159
8 VIII/94

Też *insp. Bydgoszcz 1* *10 Polu.*
MANKOWSKI ANTONI ps. „Grom” „Sierki-101”
zob. Sznajder J. „Jedliny-102” *Ach. PK, B/26-89 s. 60*
58,
14

por. 66 pp.
Zofier oddr. „Sierki 101” - proad. kierporedia
podlegajcemu „Grom” (por. slajny Bouski) i jego
z-cy por. Markowi (por. hlauyle Szymaniawicz).
Polegił (zginął u obitani na skutek zdrady
iniego rosmiana - Trepki).

A. Zak. 90

Mezikowski / Mezikowski
~~Mezikowski~~ Antoni

Swierki
Stangerd
15

KW
ps. "Grom"

zob. Sadowski Józef,
Mówi numer 31806,
N-42 1999, s.183, poz. 24.

Mańkowski Antoni
ps. "Grom"

Storogard ~~100~~
242- AK
ant.

10

a
- dowódca oddziału grupy partyzanckiej
działający w ramach AK;

ed. ant. Ciechanowski M., Pomorski Okręg...,
art. 2 prasy "Ruch Oporu na Pomorzu..."
t. 1 o. 5

Mańkowski Antoni, ps. "Grom"

Starogard
Partyzantka

Dowódca grupy partyzanckiej (w składzie ok. 15 osób),
miał zwiernictwo por. Alojzego Bruskiego,
ps. "Grab".

Kob. Ignacjus Kofu Kopeć

s. IV/26

nr XII/09

^{Mraikowski}
Mraikowski Antoni

Święcie
Part. PK 18

^{11.05.}
Jeden z podpr. partyzanckich do-
wódzonych 1942 - wiosny 1943 przez
"Srephę". Zajmował bunkier z Janem
Tomickim i Jodowskim.

zob. Bukowski Hubert, Nr. 1159/1939 P.
z. 1/1 (Bydł.)

18.VII'13

Manikowski Antoni

Trzec 19

podoficer WP, uciekł z niewoli
ukrywał się z Hubertem Bukowskim,
który spotkał A.M. w lutym 1942,
dotarł do Monik. z Janem Torbic-
kim i Jodowskim (ze Starej Jany)

sob. rel. Bukowski Hubert, D: 1159/1939 Jan.
os. 1/1 - Bydź.

Wł. IX '13

+ Kamikowski Antoni Izba "Śmierci" 10

Poległ w walce w rej. Stara Gluta
k. Lipinek razem z part. Szumata
(i.m.). Walkę dowodził "Grab" po
wycofaniu się partyzantów z okolicy
w rej. Dębica Góra - 8.05.1944.

zob. rel. Bukowski Hubert, N: 1159/1939 Pom.
2.1/1 - Dydak. (Świecie)

880.1x'13

Manikowski Antoni Jacek „Świerki”

Dca I, plut. Zgr. Part. R K „Świerki” 21

zob. relacja Bukowski Hubert,
K: 1159/1939 Pom. 2.1, 11 s. 7;
Bydgoszcz.

2K. IX'13

+ Hanikowski Antoni
& Osieku

"Świerki"

22

Poległ pod starą Hutą.

rob. mel. Bukowski Hubert, nr: 1159/1939 Pom.
w. 11 s. 7 - Bydgoszcz.

Wł. 12 '13

+ Marianowski Antoni ^{Josew}
Poległ 8.05.1944 pod Starą Słupą ^{"Świerki" 23}
Dca gr. part. w l. 1942-1943
grupa weszła w skład OZ "Świerki"
zong. przez St. Jussa ps. "Dan"
zob. Samojłow J. W., Wspomnienia
partyzanta A Z..., Tomi 2001, s. 143,
145-146, 216, 218.

Wp. IX 110

bratanica

Eugenia Kuneewicz
z d. Mańkowska

80-373 Gdańsk-Oliwa

telef. 53-24-57

M-697/1360

Bory Tuchol
Partyz.

†
8/V-1944

Mańkowski Antoni

145

Marikowski
Antoni

ZESK. NOWANE

Teczka włączana biała

